

سنجش توزیع فضایی زیرساخت‌های گردشگری با رویکرد برنامه‌ریزی استراتژیک مطالعه موردی: استان کرمان

حمید سلطانی‌نژاد^۱، سروش خلیلی^۲، زهرا شاهی^۳

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی تهران، hamidsoltanikerman1372@gmail.com

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی تهران، s.khalili901@gmail.com

^۳دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شهید باهنر کرمان، zahrakerman1371@gmail.com

چکیده

زیرساخت‌ها از مهم‌ترین فاکتورهای سنجش سطح توسعه اقتصادی کشورها به شمار می‌رود. اهمیت این موضوع تا حدی زیاد است که داشتن زیرساخت‌های مجهز و استاندارد یکی از دغدغه‌های مهم اکثر کشورها می‌باشد. استان کرمان نیز یکی از استان‌های با توان گردشگری در کشور محسوب می‌شود. پژوهش حاضر، با هدف بررسی وضعیت زیرساخت‌های گردشگری در استان کرمان و نگاهی به منابع و جاذبه‌های گردشگری استان انجام شده است. روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی با تکیه بر برنامه‌ریزی راهبردی QSPM می‌باشد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که استان کرمان به رغم برخوردار بودن از ظرفیت‌های بالای گردشگری در بخش تاریخی و طبیعی، با کمبود امکانات زیربنایی و رفاهی، ضعف تبلیغات و مشکلات مدیریتی دست و پنجه نرم می‌کند؛ از طرف دیگر دارای فرصت‌های اشتغال‌زایی برای جوانان تحصیل کرده استان و ورود ارز و سرمایه‌گذاری برای استان می‌باشد. از راهکارهای مهم توسعه گردشگری استان کرمان افزایش تبلیغات، ایجاد امکانات رفاهی و اقامتی، حمایت‌های دولتی و همچنین جذب سرمایه‌گذاری است.

واژه‌های کلیدی

توزیع فضایی، گردشگری، زیرساخت گردشگری، QSPM، استان کرمان.

مقدمه

افزایش روزافزون و گسترش گردشگری در مناطق مختلف دنیا سبب شده گردشگری به منزله بزرگ‌ترین صنعت جهان معرفی شود و توجه برنامه‌ریزان را به خود جلب کند. این صنعت به یکی از فعالیت‌های اقتصادی که پتانسیل بالایی دارد تبدیل شده است که با نیروی قدرتمند خود سبب تغییرات در اقتصاد کشورهای توسعه یافته و کمتر توسعه یافته می‌شود [1]. به عبارتی توسعه صنعت گردشگری بویژه برای کشورهای در حال توسعه که با معضلاتی همچون میزان بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک محصولی مواجه هستند از اهمیت فراوانی برخوردار است [2]. صنعت توریسم می‌تواند به عنوان یکی از فعال‌ترین، پردرآمدترین و نیز اشتغال‌زاترین صنعت جهان باشد زیرا قادر است در کوتاه‌ترین زمان، نیروی کار ساده را با

آموزش‌های کوتاه و میان‌مدت وارد بازار کار نماید [3]. در سراسر جهان شهرها به عنوان مهم‌ترین مقاصد توریسمی می‌باشند؛ بر این از جاذبه‌های طبیعی نیز برخوردار بوده و به همین علت مهم‌ترین کانون جذب گردشگران هستند [4]. محیط‌های شهری از یک طرف به دلیل تمرکز جمعیت و ازدحام به عنوان مبدأ سفر گردشگران و از سوی دیگر با امکانات رفاهی، بهداشتی، ارتباطی و داشتن جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، معماری به عنوان مقصد گردشگران به شمار می‌آید. لذا این امر ضرورت برنامه‌ریزی و توسعه این فعالیت را توجیه می‌کند [5]. در این راستا با توجه به توانمندی کشور در داشتن جاذبه‌های گردشگری کم نظیر در دنیا و جایگاه با ارزش صنعت توریسم در جهان، که با اختصاص نزدیک به ۱۱ درصد از تولید ناخالص داخلی، ۱۴ درصد از نیروی کار جهانی و ۷٫۱ درصد درآمد‌های جهانی، یکی از بنیادی‌ترین فعالیت‌های اقتصادی جهان محسوب می‌شود. از این رو برنامه‌ریزی، هدایت و توسعه زیرساخت صنعت گردشگری به عنوان یکی از منابع بسیار مهم کسب درآمد و ایجاد اشتغال که دارای تأثیرات اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی فوق‌العاده‌ای نیز می‌باشد به عنوان یک نیاز مطرح می‌شود اما هدایت این فرآیند تنها با شناخت علمی قابلیت‌ها و تکنیک‌های موجود در هر منطقه از کشور میسر است [5].

استان کرمان به دلیل پیشینه تاریخی، شرایط اقلیمی، جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی فراوان می‌تواند به مکانی مناسب جهت جذب گردشگران داخلی و خارجی تبدیل شود ولی به هر حال این استان با وجود دارا بودن جاذبه‌های متنوع و فراوان همچنان برای گردشگران نا آشناست. در این مقاله سعی گردیده تا نقش زیرساخت‌های گردشگری به عنوان عاملی مؤثر در توسعه گردشگری بیان گردد و همچنین وضعیت این زیرساخت‌ها در استان کرمان مورد بررسی قرار گیرد و علل عدم موفقیت زیرساخت‌های گردشگری در رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده نیز نقد گردد.

در این تحقیق قصد داریم به این سؤال پاسخ دهیم که آیا بهبود زیرساخت‌های گردشگری در استان کرمان، در افزایش تعداد گردشگران تأثیرگذار می‌باشد؟